

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	7
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม	9
2.3.1 ความหมายของกลุ่ม	9
2.3.2 ประเภทของกลุ่ม	9
2.3.3 องค์กรเหมืองฝาย	10
2.4 แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลง	17
2.4.1 แนวการวิเคราะห์ของการเปลี่ยนแปลง	18
2.4.2 การเปลี่ยนแปลงระบบเหมืองฝายเดิมของภาคเหนือ	22
2.5 แนวคิดเรื่องการจัดการน้ำ	23
2.6 แนวคิดเรื่องการปรับตัว (Adaptation)	26
2.6.1 การปรับตัวขององค์กรเหมืองฝาย	27
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
3.1 ขอบเขตการวิจัย	34
3.2 วิธีการวิจัย	34
3.3 สถานที่ทำการวิจัย	35
3.4 ประชากรที่ต้องการศึกษา	35
3.5 การสุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์แบบสอบถาม	35
3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
3.6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสภาวะชนบทแบบมีส่วนร่วม (PRA)	36
3.6.2 เครื่องมือที่ใช้ในวิธีวิจัยเชิงทดลอง	39
3.7 การทดสอบแบบสอบถาม	41
3.7.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)	41
3.7.2 การทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม	41
3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 การวิจัย	44
4.1 สภาพทั่วไป	45
4.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน	45
4.1.2 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มเหมืองฝาย	47
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	48
4.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเหมืองฝาย	51
4.2 การเปลี่ยนแปลงบทบาทกลุ่มเหมืองฝาย	53
4.2.1 บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มเหมืองฝายก่อนสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	53
4.2.2 บทบาทหน้าที่การทำงานของกลุ่มเหมืองฝายหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	64
4.2.3 กฎระเบียบเหมืองฝาย	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 การปรับตัวของกลุ่มเหมืองฝายภายหลังการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	77
4.3.1 การปรับตัวของกลุ่มเหมืองฝายภายหลังการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	77
4.3.2 ชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มเหมืองฝายช่วงหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	78
4.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในช่วงก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	92
4.3.4 สภาพปัญหาในสถานการณ์หลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	97
4.4 แนวทางแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน	101
4.4.1 ความคิดเห็นของกลุ่มเหมืองฝายในแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	101
4.4.2 การแก้ไขปัญหาก่อนการช่วยเหลือจากภาครัฐ	107
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
5.1 สรุปผลการวิจัย	108
5.1.1 การเปลี่ยนแปลงบทบาทกลุ่มเหมืองฝาย	108
5.1.2 การปรับตัวของสมาชิกกลุ่มเหมืองฝายต่อการจัดการชลประทานของรัฐ	113
5.1.3 แนวทางแก้ไขการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเหมืองฝาย	116
5.2 อภิปรายผล	116
5.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการวิจัย	122
5.3.1 ปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย	122
5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป	123
5.3.3 ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก ก ภาพ	129
ภาคผนวก ข วิธีการวิจัย	133
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	141
ภาคผนวก ง การทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	149
ประวัติผู้เขียน	150

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 ข้อมูลประชากรตำบลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	46
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ	47
4.3 จำนวนและร้อยละของเพศตัวอย่างที่สำรวจ	47
4.4 จำนวนและร้อยละของอายุตัวอย่างที่สำรวจ	48
4.5 จำนวนและร้อยละการเลี้ยงไก่ก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ของตัวอย่างที่สำรวจ	62
4.6 จำนวนและร้อยละกิจกรรมกลุ่มเหมืองฝายก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ของตัวอย่างที่สำรวจ	70
4.7 ตำแหน่งแก่ฝายหลวงจากอดีตถึงปัจจุบัน	73
4.8 การจัดสรรน้ำกลุ่มเหมืองฝายน้อยก่อนและหลังการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	74
4.9 กฎระเบียบกลุ่มเหมืองฝายน้อยก่อนและหลังการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	75
4.10 ตำแหน่งแก่ฝายน้อยจากอดีตถึงปัจจุบัน	76
4.11 จำนวนและร้อยละแรงงานการเกษตรในครัวเรือนก่อนและหลังการสร้างอ่างเก็บน้ำ แม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	82
4.12 จำนวนและร้อยละการเลี้ยงกระบือก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ของตัวอย่างที่สำรวจ	83
4.13 จำนวนและร้อยละของขนาดที่ดิน โดยการถือครองเป็นเจ้าของก่อนและหลังสร้าง อ่างเก็บน้ำแม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	84
4.14 จำนวนและร้อยละของขนาดที่ดิน โดยการเช่าก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ของตัวอย่างที่สำรวจ	85
4.15 จำนวนและร้อยละพื้นที่การปลูกข้าวก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ของตัวอย่างที่สำรวจ	86
4.16 จำนวนและร้อยละพื้นที่การปลูกกระเทียมก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ของตัวอย่างที่สำรวจ	87
4.17 จำนวนและร้อยละพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำ แม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.18 จำนวนและร้อยละพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	89
4.19 จำนวนและร้อยละพื้นที่การปลูกพืชทองก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	90
4.20 จำนวนและร้อยละพื้นที่การปลูกพืชอื่นๆ ก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	91
4.21 จำนวนและร้อยละลักษณะการใช้ที่ดินในการเกษตรก่อนและหลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวยของตัวอย่างที่สำรวจ	92
4.22 ระดับความพอใจเกี่ยวกับการทำงานของกลุ่มเหมืองฝาย	93
4.23 ระดับความพอใจของกลุ่มเหมืองฝายในการทำงานของเจ้าหน้าที่ชลประทาน	94
4.24 ระดับความพอใจของกลุ่มเหมืองฝายในเรื่องต่างๆ ก่อนสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	95
4.25 ระดับความพอใจของกลุ่มเหมืองฝายในเรื่องต่างๆ หลังสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	96
4.26 ข้อดีและข้อเสียจากการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	102
4.27 ข้อคิดเห็นถึงปัญหาจากการสร้างอ่างฯ และแนวทางแก้ไขของกลุ่มที่หนึ่ง	103
4.28 ข้อคิดเห็นถึงปัญหาจากการสร้างอ่างฯ และแนวทางแก้ไขของกลุ่มที่สอง	104
4.29 ข้อคิดเห็นถึงปัญหาจากการสร้างอ่างฯ และแนวทางแก้ไขของกลุ่มที่สาม	104
4.30 ข้อคิดเห็นถึงปัญหาจากการสร้างอ่างฯ และแนวทางแก้ไขของกลุ่มที่สี่	105

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	33
4.1 ภาพถ่ายอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	45
ก.1 ภาพพื้นที่ทำการเกษตรทำอ่างเก็บน้ำแม่สรวย	129
ก.2 ภาพการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำช่วงฤดูทำนา	129
ก.3 ภาพกลุ่มเจรจากับเจ้าหน้าที่ชลประทานในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำไม่เพียงพอ	130
ก.4 ภาพกิจกรรมการเฝ้าถางเหมืองกลุ่มเหมืองฝายหลวง	130
ก.5 ภาพกิจกรรมการเลี้ยงฝายกลุ่มเหมืองฝายหลวง	131
ก.6 ภาพกิจกรรมการเลี้ยงฝายกลุ่มเหมืองฝายน้อย	131
ก.7 ภาพการประชุมกลุ่มเหมืองฝายหลวงเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา	132
ก.8 ภาพการประชุมกลุ่มเหมืองฝายหลวงเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา	132